

régészeti jelenséget egyik leletkoncentráció esetében sem tudtunk meghatározni. Végül összesen négy objektumot dokumentáltunk, azonban ezek mindegyike az említett középső lemezülésben került elő. Datálásra közülük csupán egy víznyerőhelyként meghatározható, felső részén kiszélesedő, majd aknaszerűen kialakított objektum bizonyult alkalmasnak, ebből viszonylag nagyobb mennyiségű tegula- és téglatöredék került elő (köztük szegecses cipőtalp-, valamint állatmancslenyomatos is), ill. néhány jellegteleg kerámiatöredék, melyek alapján a kút római korinak tekinthető, a közelben valószínűsíthető villagazdaság része lehetett. A másik három objektum egy-egy összefüggés nélküli oszlophely volt.

A feltárási terület közvetlen környezetében végzett terepbejárás alkalmával gyűjtött nagy mennyiségű késő bronzkori, ill. kevesebb római kori kerámiatöredékből álló felszíni szórványanyagot kiegészítve arra következtethetünk, hogy a lelőhelynek ezen a részén egykor erőteljes emberi beavatkozás (talajművelés) történt, mely a kultúrrétege(ke)t teljesen elpusztította.

Munkatárs: Göbolyös Mihály.

POLGÁR PÉTER

570. Zagyvaszántó, Gyúr (KÖH 76707)

(Heves megye) Kö, Kú

2010 májusában terepbejárásokat végeztünk tervezett települési szilárdhulladék lerakók rekultivációját megelőzően. A lerakók területét természetesen minden esetben kommunális hulladék fedte. Több esetben a telepek környezete is tartósan elfedett (erdő, beépítettség) volt, viszont a legtöbb szeméttelép környezetében el lehetett végezni az értékelést.

Zagyvaszántó területén egy új lelőhelyet lokalizáltunk a Szuha-patak felett D-re emelkedő dombvonulaton. A középkori Gyúr faluval azonosítható.

REMÉNYI LÁSZLÓ

571. Zalacsány határa

(Zala megye) Á, Kk

A Kulturális Örökségvédelmi Szolgálat 2010 folyamán régészeti megfigyelést végzett a 76. sz. út rekonstrukciós munkálatainál.

Meleg-hegy Dél (KÖH 76425): Szeptember 15-én a 30+580–30+630 km-sz. között régészeti lelőhelyet észleltünk az út jobb oldalán. A domboldal tükreben 6 objektum folytja rajzolódott ki, melyek betöltése szürke színű, több közülük vörösre átégett. Az érintett terület a zalacsányi tavat É-ről övező Meleg-hegy legdélebbi részén fekszik. A régészeti lelőhely korábban ismeretlen volt, most lokalizáltuk. A feltárt jelenségek az Árpád-korra datálhatók, közülük a kemencék emelhető ki, melyek egyikének platnija kerámiatöredékekkel kirakott, egy másikat pedig megújították. Október 11-én a

30+263 km-szelvényénél az út bal oldala mellett újabb objektumot észleltünk és tártunk fel. Az itt jelentkező Árpád-kori kemence mind korban, mind jellegben az előző hónapban feltárt objektumokkal egyezik meg, így ezt is idesoroltuk.

Tilaji útelágazás (KÖH 39689): November 8-án az út jobb oldalán, a 31+240–31+270 km-sz. között észleltük a lelőhelyet. A domboldalban 2 objektum folytja rajzolódott ki. A szürkésbarna betöltésű foltokban talált kerámiatöredékek az Árpád-korra datálhatók. November 17-én folytatták a területen a földmunkát régészeti megfigyelésünk mellett, ekkor újabb 3 régészeti jelenség folytját tapasztaltuk a kisajátítási határon, a domboldal rézsújében. A régészeti lelőhely korábban is ismert volt: az 1966-ban készült bevágással megbolygatták, ekkor Müller Róbert folytatott leletmentést, melyen késő középkori telep- és temetőrészlet került napvilágra. 2008-ban Kvassay Judit végzett terepbejárást a 76. sz. főút rekonstrukciójához készített kulturális örökségvédelmi hatástanulmányhoz, akkor gyenge intenzitású Árpád-kori telepet lokalizált itt. A most észlelt alapján megállapítható, hogy a régészeti lelőhely kiterjedése K-i irányban nagyobb a korábban tapasztaltaknál.

Munkatársak: Spolár Erika és Tóth Zoltán terepi asszisztensek. A geodéziai felmérést Földi Áron végezte.

TOKAI ZITA MÁRIA

572. Zalaegerszeg-Kaszaháza, Papharaszt (KÖH 19108)

(Zala megye) U, R

A Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága 2010. június 8–15. és október 8–12. között próbafeltárást végzett a lelőhelyen. A munkára a tervezett családi házas övezethez kapcsolódó út és közművek kiépítése miatt volt szükség. A kutatás érintette a majdani út és közművek 6 m széles sávját és a kapcsolódó majdani vízvezeték telkekhez vezető bekötéseinek nyomvonalát.

A humuszolás során objektumhoz nem kapcsolódó kerámiatöredékeket és paticsdarabokat figyeltünk meg, melyek elszórtan, és kisebb területen koncentrált jelleggel fordultak elő. A terület lejtős domboldalon fekszik, mely az utóbbi időkig mezőgazdasági művelés alatt állt. A talajerózió és a szántás következtében a lelőhely részben elpusztult, csak az altalajba mélyülő objektumokat sikerült beazonosítani, melyek elszórtan helyezkedtek el a kutatott területen.

A próbafeltárást során júniusban 8 régészeti objektumot találtunk. Közülük 6 a dunántúli vonaldíszes kultúrához (DVK), 1 a lengyeli kultúrához volt köthető. Egy objektumból pedig nem került elő lelet, kora nem volt meghatározható.

Az októberben előkerült objektumok közül 1 a lengyeli kultúrához köthető, 1 rézkori lehetett, 3 esetben pedig a jellegtelen leletek miatt csak az őskori eredetet tudtuk megállapítani. Az előkerült leletek túlnyomó

többsége kerámia és patics, de nagyon kevés csont- és kőeszköz pattintásából származó szilánk is előkerült.

Munkatárs: Orha Zoltán.

STRAUB PÉTER

573. Zalaerdőd határa

(Veszprém megye) Ró, Kö

Szennyvízhálózat fejlesztéséhez kapcsolódó terepbejárást végeztünk Sümeg ÉNy-i részén, és a tőle ÉNy-ra fekvő települések területén. A tervezett nyomvonalnak csak kisebb része volt bejárható. A településeket összekötő szakasz nagyobb része gabonaföldeken haladt át, amelyek területét az aratás előtt zajló terepbejárás során nem tudtuk átvizsgálni. Terepi megfigyelésre egyedül a kukoricával bevetett mezőgazdasági területek voltak alkalmasak. A csatornahálózat települések belterületén, beépített környezetben futó részein is csak néhány esetben, a házak között és az utcák mentén fekvő kisebb-nagyobb kukoricásokban lehetett hagyományos terepbejárást folytatni. Összesen 16 új lelőhelyet azonosítottunk.

Zalaerdődtől DK-re a műút mentén nagy területű (kb. 300×500 m) római kori és középkori lelőhely több részletét sikerült megfigyelni (*Reketye-dűlő Nyugat*, KÖH 75611). A település területén, a sportpálya DNy-i szomszédságában az Ady Endre utca K-i oldalán egy kukoricásokban kis mennyiségben középkori edénytöredékeket gyűjtöttünk (*Sportpályától Ny-ra*, KÖH 75613; nagysága 160×110 m). A lelőhely Ny felé a szomszédos lakóházak területére is kiterjedhet, K felé a sportpályán túl már nem észleltük nyomát.

Munkatárs: Koller Melinda régész.

KOVÁCS FERENC

574. Zalagyömörő határa

(Veszprém megye) B, Kö, Kk

Szennyvízhálózat fejlesztéséhez kapcsolódó terepbejárást végeztünk Sümeg ÉNy-i részén, és a tőle ÉNy-ra fekvő települések területén. A tervezett nyomvonal csak kisebb része volt bejárható, nagyobb része gabonaföldeken haladt át, amelyek területét az aratás előtt zajló terepbejárás során nem tudtuk átvizsgálni. Terepi megfigyelésre egyedül a kukoricával bevetett mezőgazdasági területek voltak alkalmasak. A belterületeken, beépített környezetben futó részeken is csak néhány esetben, a házak között és az utcák mentén fekvő kisebb-nagyobb kukoricásokban lehetett hagyományos terepbejárást folytatni. Összesen 16 új lelőhelyet azonosítottunk.

Zalagyömörőtől DK-re, a 84. sz. főút DNy-i oldalán, egy ÉNy-DK irányú vízfolyás D-i partját követő alacsony dombháton késő középkori kerámiatöredékeket találtunk (*Kisgyömörei-dűlő II.* KÖH 75581). A vízfolyás É-i oldalán 350 m szélességben gyűjtöttünk intenzív sűrűségben előforduló késő középkori edénytöredékeket és kisebb számban bronzkori töredékeket. Ez a terület a középkori Gyömöre faluval azonosított *Kisgyömörei-*

dűlő (KÖH 9831) lelőhelyhez tartozik, amely regisztrált méreténél a terepi megfigyelés alapján jóval nagyobb és Ny-i irányban egészen a 84. sz. főútig terjed. A település É-i részén a Bertényi-árokotól Ny-ra, a katolikus templomtól ÉK-re, a Fő út és az Árpád utca által közrefogott dombon középkori lelőhelyet észleltünk egy kb. 200×200 m nagyságú területen (*Templomtól ÉK-re*, KÖH 75583). Középkori edénytöredékeket találtunk a település D-i szélén, a Kisfaludy utca D-i végénél kezdődő kukoricásokban (KÖH 75585), nagysága 180×100 m, és a Gógánfa felé kivezető műút D-i oldalán is (*Gógánfai úttól D-re*, KÖH 75587), nagysága 200×100 m.

Munkatárs: Koller Melinda régész.

KOVÁCS FERENC

575. Zalaszentő, Tátika-vár

(KÖH 12505)

(Zala megye) Kk

A Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága a Kulturális Örökségvédelmi Szakszolgálat megbízásából 2010. április 29. és június 29. között műemléki helyreállítást megelőző régészeti feltárást folytatott a várrom területén. A 2001-ben induló állagmegóvó munkálatok 2002-ben régészeti, 2003-ban pedig építészettörténeti kutatással egészültek ki, 2006-ban azonban megszakadt a munka.

A 2010. évi ásatás három területen folyt: a Ny-i körítőfalak mentén, az É-i oldalazó bástya Ny-i felében, valamint a boltozatos helyiségtől K-re eső falak tövében. Összesen 10 szelvényt nyitottunk, melyekben 33 stratigráfiai egységet különítettünk el.

A Ny-i körítőfalakat 6 szelvényel kutattuk. Az É-i és a Ny-i várfalak külső oldalán teljes hosszúságban eltávolítottuk a helyenként 2 m vastagságban felhalmozódott omladékréteget, a D-i oldalon pedig 2–3 méterenként megkerestük a falsíkot. Az É-i fal mentén közvetlenül a sziklára rakott nagyméretű, szabályos kváderkövekkel támasztották meg a falat. A legtöbb leletanyag – 15–16. századi kerámia és kályhaszemtöredékek, faragott kövek, továbbá egy női fejlet formázó vasfogantyú – a késő középkori járósínt feletti rétegből került elő. Két összeálló ablakkeret töredéke alapján feltételezhető, hogy az É-i várfalon az ÉNy-i saroktól kb. 6,7 m-re a ma álló falak felett egykor ablak lehetett, míg az É-i bástyától Ny-ra 4,85 m-re az omladék elhordása után egy 55 cm széles szellőző vagy ablak nyílását találtuk meg. A körítőfalak szélességének és a DNy-i sarok meghatározására a falak belső oldalán három kisméretű szelvényt nyitottunk. A DNy-i sarok belső indításától É-ra 85 cm-re a Ny-i falon szintén egy kisméretű, 40 cm széles ablaknyílás került elő az álló falak tetején. Falkutatásaink alapján megállapítható, hogy a Ny-i körítőfalak síkja megközelítőleg egyenes vonalú, törést nem tapasztaltunk.

Jelentős eredményeket értünk el az É-i oldalazó bástya Ny-i felének bontása során. A bástya belső részéből eltávolítottuk a felső, helyenként 2 m vastagságú törmelék, melynek következtében a Ny-i határoló falon egy